

ФОРМУВАННЯ І РОЗВИТОК ПРОДУКТИВНИХ ОЗНАК У ТЕЛЯТ РІЗНОГО МОРФОФУНКЦІОНАЛЬНОГО СТАТУСУ

Сичова О.О., асистент
Одеський державний аграрний університет

Досліджували формування та розвиток продуктивних ознак молодняку залежно від їх морфофункціонального статусу в неонатальний період. Встановлено, що оцінка телят у неонатальний період за морфофункціональним статусом забезпечує раннє прогнозування продуктивності та напрям використання тварин.

Ключові слова: морфофункціональний статус, неонатальний період, розвиток, молодняк, жива маса.

Перший період післяутробного життя телят – новонародженості або неонатальний є найбільш критичним. Для морфофункціонального адаптогенезу новонародженого організму велике значення має широкий спектр впливу чинників природних умов існування [2]. У цей період дуже важливо правильно обрати технологію вирощування молодняку. Технологія ранньої оцінки морфофункціонального статусу неонатальних телят дає змогу вже при народженні проводити відбір добре розвинених, із високою життєздатністю тварин та цілеспрямовано вирощувати їх для племінних цілей. Цей технологічний прийом дає можливість заощадити корми та організувати процеси відтворення стада [1].

Мета досліджень. Дослідити формування та розвиток продуктивних ознак молодняку української червоної молочної породи (УЧМ) залежно від їх морфофункціонального статусу в неонатальний період в умовах південного регіону України.

Матеріали і методи досліджень. Експериментальні дослідження проводили впродовж 2007–2010 рр. на поголів'ї молодняку української червоної молочної породи (УЧМ) в умовах КСП ім. А. В. Трофімова Одеської області Овідіопольського району.

Дослід проводили на телицях від народження до 18-місячного віку і бугайцях – від народження до 15-місячного віку. Для цього сформували 2 групи новонароджених телят, по 30 голів у кожній (бугайці і телиці), яких у результаті бальної оцінки за методикою Б. В. Криштофорової (1999) розподілили на 2 підгрупи. Умови годівлі та утримання для молодняку обох груп були однакові.

Результати досліджень. В результаті бальної оцінки за сукупністю тестових ознак морфофункціонального статусу новонароджені телята були розподілені на дві групи (табл. 1).

Таким чином: до I групи (високий рівень) були віднесені: 8 голів або 26,7 % бугайців та 7 голів або 23,3 % телиць; до II групи (середній рівень) – 22 голови або 73,3 % бугайців та 23 голови або 76,7 % телиць.

Максимальна кількість балів (90–100) при тестовій оцінці вказує на

одержання здорових телят. Такі телята, як правило, мають високу життєздатність, практично не хворіють у неонатальний період і їх рекомендують використовувати в подальшому для племінних цілей. Оцінка телят у 67–89 балів вказує на затримку не стільки росту, скільки розвитку в ембріональний період, що є одним із чинників захворювань на диспепсію.

Таблиця 1

Розподіл телят за морфофункціональним статусом

Телята за МФС		Бугайці (n=30)	Телички (n=30)	Разом
підгрупа	бали			
I	90–100	8	7	15
II	67–89	22	23	45

Вікові зміни маси тіла молодняку залежно від морфофункціонального статусу (табл. 2) свідчать, що бугайці та телиці I групи перевищували аналогів II групи за показниками живої маси в усі вікові періоди.

Таблиця 2

Динаміка живої маси молодняку, кг (M±m)

Вік, міс.	Бугайці		Телиці	
	Групи			
	перша(n=8)	друга (n=22)	перша (n=7)	друга (n=23)
При народженні	31,50±0,19*	30,77±0,18	28,86±0,14**	27,74±0,16
3	104,37±1,99	100,82±1,05	92,29±1,95	90,56±1,17
6	182,12±1,78***	172,91±1,02	158,71±2,31*	151,96±1,24
9	259,50±1,08***	248,73±1,34	217,0±1,73**	206,69±1,26
12	343,75±1,70***	324,18±1,99	265,57±2,27***	252,87±1,46
15 (18)	414,50±2,39***	381,45±1,89	358,43±2,68***	344,04±1,71

Примітка. * – P ≥ 0,95; *** – P ≥ 0,999

Так, ця перевага у бугайців вищої оцінки за МФС становила: при народженні – 0,7 кг або 2,3 % (P > 0,95), у 3, 6, 9, 12 та 15-місячному віці – відповідно 3,55 кг або 3,5 %; 9,21 кг або 5,3 % (P > 0,999); 10,77 кг або 4,3 % (P > 0,999); 19,57 кг або 6,0 % (P > 0,999) та 33,05 кг або 8,7 % (P > 0,999).

У телиць I групи перевага за живою масою становила при народженні, у 3, 6, 9, 12 та 18-місячному віці відповідно: 1,12 кг або 4,0 % (P > 0,999); 1,73 кг або 1,9 %; 6,75 кг або 4,3 % (P > 0,95); 10,31 кг або 5,0 % (P > 0,999); 12,70 кг

або 5,0 % ($P > 0,999$) та 14,39 кг або 4,2 % ($P > 0,999$). Отже, врахування морфофункціонального статусу неонатальних телят помітно впливає на подальший ріст й розвиток молодняка.

За весь період росту молодняка перевага за абсолютним та середньодобовим приростами у бугайців становила відповідно 32,32 кг або 9,2 % ($P > 0,999$) та 70 г або 9,2 % ($P > 0,999$), а у телиць – відповідно 13,27 кг або 4,2 % ($P > 0,999$) та 24 г або 4,1 % ($P > 0,999$), що свідчить про вищу інтенсивність їх росту.

При цьому середньодобові прирости за весь період росту у бугайців І групи становили $839 \pm 5,51$ г, ІІ групи – $769 \pm 4,01$ г, а у телиць – відповідно $602 \pm 5,01$ г і $578 \pm 3,05$ г.

Вища інтенсивність росту телиць вищої оцінки (І групи) за МФС в усі періоди сприяє досягненню ними господарської зрілості при живій масі 320 кг і більше, у більш ранні строки, порівняно з ровесницями середньої оцінки (ІІ групи) за МФС (табл. 3).

Таблиця 3

Досягнення господарської зрілості телицями

Вік, місяців	Група			
	І		ІІ	
	голів	%	голів	%
15	1	14,3	–	–
16	5	71,4	6	26,1
17	1	14,3	13	56,5
18	–	–	4	17,4
Разом	7	100,0	23	100,0

Таким чином, усі телиці І групи досягли парувального віку до 18 місяців, а ІІ групи – до 19 місяців, а це у свою чергу сприяє більш ранньому господарському використанню телиць та зменшенню витрат на їх вирощування. При цьому, у віці 16 місяців господарської зрілості досягли на 45,3 % менше телиць ІІ групи, ніж у І групи.

Порівнюючи розвиток статей бугайців залежно від їх морфофункціонального статусу, можна відмітити, що бугайці вищої оцінки (І групи) за МФС в усі вікові періоди мали перевагу над ровесниками середньої оцінки (ІІ групи) за всіма промірами тіла.

Найбільша перевага за екстер'єрними показниками у бугайців наприкінці вирощування у 15-місячному віці відмічено за глибиною (4,3 см або 7,0 % ($P > 0,999$)) і шириною (4,68 см або 10,7 % ($P > 0,999$)) грудей, шириною в маклаках (3,87 см або 9,3 % ($P > 0,999$)), сідничних горбах (3,77 см або 15,0 % ($P > 0,999$)) та обхватом п'ястка (1,64 см або 8,5% ($P > 0,999$)). В телиць у 18-місячному віці вона була найбільша і становила за: глибиною грудей – 3,44 см або 5,7 % ($P > 0,999$), шириною грудей – 3,30 см або 8,3 % ($P > 0,999$), шириною в маклаках – 3,44 см або 8,4 % ($P > 0,999$) та шириною в сідничних горбах – 2,36 см або 8,2 % ($P = 0,99$).

Отже телята, яких було віднесено до I групи за МФС при народженні та в подальші періоди росту, мали розвиненішу грудну клітку та задню частину тулуба, що вказує на кращий розвиток внутрішніх органів, м'яких якостей та міцність конституції.

При цьому, економічний ефект від застосування ранньої оцінки морфофункціонального статусу неонатальних телят із розрахунку на 1 голову становить:

У бугайців: $E = 11,50 \times (383,0 \times 9,17/100) \times 0,75 = 302,92$ грн.

У телиць: $E = 11,50 \times (329,57 \times 4,19/100) \times 0,75 = 119,10$ грн.

Висновки

1. Оцінка телят у неонатальний період за морфофункціональним статусом (МФС) забезпечує раннє прогнозування продуктивності та напрям використання тварин.

2. Телята вищої оцінки за МФС (90–100 балів), порівняно з ровесниками середньої оцінки (67–89 балів), мали кращу інтенсивність росту протягом усього періоду вирощування, а у 15-місячному віці їх перевага за живою масою становить у бугайців 8,0 % ($P > 0,999$), у телиць (у 18-місячному віці) – 4,2% ($P > 0,999$).

3. За період вирощування бугайців із вищою оцінкою за МФС до 15-місячного віку, а телиць до 18-місячного віку, перевага над тваринами середньої оцінки за абсолютним та середньодобовим приростами становила у бугайців 9,2 % ($P > 0,999$), у телиць – 4,2 % ($P > 0,999$) при зменшенні витрат на вирощування 1 голови бугайців на 302,92 грн., телиць – на 119,1 грн.

ЛІТЕРАТУРА

1. Криштофорова Б. В. Неонатология телят / Б. В. Криштофорова. – Симферополь: Таврия, 1999. – 196 с.
2. Носков Н. М. Основы выращивания телят / Носков Н. М. – М.: Сельхозиздат, 1956. – 230 с.

Сычёва Е. А. Формирование и развитие продуктивных признаков у телят разного морфофункционального статуса.

Исследовали формирование и развитие продуктивных признаков молодняка в зависимости от их морфофункционального статуса в неонатальный период. Установлено, что оценка телят в неонатальный период по морфофункциональному статусу обеспечивает раннее прогнозирование продуктивности и направления использования животных.

Ключевые слова: морфофункциональный статус, неонатальный период, развитие, молодняк, живая масса.

Sychova L. Formation and development of productive traits in calves of different morfofunkcional status.

Researched the formation and development of productive traits in young animals according to their morfofunkcional status in the neonatal period. Found that the assessment of neonatal calves on morphological status ensures of early prediction of productivity and the use of animals.

Keywords: morfofunkcional status, neonatal development, young, live weight.